

Het is vandaag de Chinese nieuwjaar.
VVIA is altijd al 'een chinees' geweest, met alle chinezen, maar niet met den deze...
Alle gekheid op een stokje...

2020, een nieuw decennium, is de start van het 42^e werkingsjaar van de VVIA
Maar het wordt ook een jaar van **overgang** en van belangrijke **uitdagingen**.

Op enkele jaren na, op uitzondering van na het overlijden van mijn echtgenote in 2002, heb ik al die tijd de kar getrokken. In 2003 nam *Stefaan Heyse* met enthousiasme de rol over, samen met twee andere leden. Maar nog geen jaar later moest Stefaan bekennen dat de ziekte hem ook te pakken had, en moesten de resterende 'negertjes' het overnemen terwijl hij het gevecht aanging - dat hij in 2010 verloor. Ik herinner me de herhaalde klachten van Stefaan dat hij er alleen voor stond.

Op 24 april 2021 bereik ik, of hoop ik de gezegende leeftijd van 70 jaar te bereiken. Op die leeftijd kun je natuurlijk nog Paus worden, maar zelf wil ik tegen dan de fakkel doorgeven aan een jongere VVIA-generatie. Zonder dat ik me vanaf dan zal gaan bezig houden met colombofilie of het verzamelen van suikerzakjes.

Ondanks alle ups en downs bleef het VVIA-schip drijven. Een lekje hier, een lekje daar - er werd altijd wel een kurk gevonden om dat te dichten of een pomp om de romp leeg te pompen. In 2018 werden we vermeld omdat we - voor wat industrieel erfgoed betrof - de meest actieve vereniging bleken te zijn in het kader van het *Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed 2018*. Toen we einde van het jaar onze 40^e verjaardag vierden werden we bij een glaasje cava ontvangen door toenmalig Minister-President Geert Bourgeois, die ons "*een gewaardeerde in de pels noemde*". Hij had het in zijn twee legislaturen inderdaad niet gemakkelijk met de *luis* VVIA, denk aan de Scheepsdalebrug in Brugge, de Congoboot, en de kolenwasserij van Beringen. En enkele maanden geleden ontving VVIA in Parijs een European Cultural Heritage Award/Europa Nostra Award for Dedicated Service. Omdat we het veertig jaar uithielden dank zij onze vrijwilligers, onze leden en zonder structurele overheidssubsidies.

Hoe overleefde VVIA het al die tijd ?

In elk geval niet door ons met details, punten en komma's, regeltjes en reglementjes, onledig te houden. We - en ikzelf - overtraden waarschijnlijk heel wat regeltjes, maar de resultaten moesten en moeten op de eerste plaats komen.

De geheime formule is: **werken**, hard werken met beperkte middelen.
Het belangrijkste bestanddeel in 'samenwerken' is **werken**. Als je zelf niets doet, niet werkt, dan kun je ook samen niets bereiken.
Samen-**werken** tussen mensen. Samen-**werken** tussen organisaties en verenigingen - en dat gebeurt in Vlaanderen te weinig.
Niet de dingen doorschuiven naar anderen, niet anderen in de tang nemen terwijl je zelf niet in de bres staat.

VVIA profileerde zich bij de opstelling van zijn nieuwe statuten in 2000 - op vraag van de administratie van Cultuur - als platform van verenigingen, organisaties en vrijwilligers.

Met een visie van bottom-up.

Door de druk van de omstandigheden hebben we zulks de voorbije twee decennia waarschijnlijk te weinig in de verf gezet - ook omdat de Vlaamse Overheid een ander beleid voerde.

De volgende jaren zullen belangrijke uitdagingen inhouden

Waar stonden en staan we voor ?

Waar moeten we volgens mijn bescheiden mening voor staan ?

- VVIA stond altijd op zijn **onafhankelijkheid en ongebondenheid**, die ons in staat stelde een opbouwende kritische stem op beslissingen en beleid te voeren. “De gewaardeerde luis in de pels”.
Het zal een uitdaging zijn om die onafhankelijkheid in stand te houden
- VVIA stond altijd voor **inhoudelijke vernieuwing**. We waren creatief, brachten nieuwe ideeën en thema's aan.
VVIA moet voeling houden en blijven houden met de nieuwe dingen die op komst zijn, soms elders - waar men voor loopt - de kaas gaan halen waar die te halen is, en die kaas in Vlaanderen op tafel bij de boterhammen leggen
- VVIA verdedigde altijd de **basis-werking, bottom-up**, de lokale initiatieven die zich inzetten voor industrieel en technisch erfgoed. Het was vaak een ‘management by walking around’, werken en overleggen met mensen, van in de Westhoek tot in de Maaskanten. Niet van achter een bureautje of vanuit een gemakkelijke zetel.
Vandaag is dit hét probleem van erfgoedzorg en erfgoedorganisaties.
- VVIA **keek steeds over de grenzen**, letterlijk en figuurlijk.
Tijdens onze eerste bestaansjaren keken we vooral naar Groot-Brittannië, naar onze collegae in Bristol, Southampton, Londen. We keken naar Nederland met de VNODIA's (ging in 2018 niet door, wij moesten het organiseren) en het tijdschrift (bedankt Peter). We keken naar Noord-Frankrijk, Catalonië en recent Andalusië. We lagen mee aan de basis van EFAITH.
Die contacten waren altijd verrijkend, stimulerend - en moeten zulks binnen een steeds belangrijker wordende Europese context ook blijven
- VVIA stond altijd voor **weinig blablabla** en liever eerder boemboemboem. Er zijn momenten waarbij je op korte termijn moet reageren, opportuniteiten grijpen, dingen in gang zetten - voordat de kansen voorbij zijn. Aan VVIA zijn geen SWOT-analysen en beleidsplannen (die toch nooit uitkomen) besteed, wel het *doen* eerder dan het lullen.

Het zijn mensen die zich achter dit soort concrete dingen willen en kunnen zetten, die VVIA net als andere erfgoedorganisaties nodig heeft.

Mensen die de uitdagingen durven aangaan en ook aangaan.

Mensen die in de bres staan, die doen wat nodig is.

Soortgenoten van ‘de Held van Haarlem’ uit het boek dat Mary Mapes Dodge in 1865 in de USA over Nederland publiceerde: het jongetje dat zag dat er water door een lek in de dijk sijpelde, er zijn vinger in stak en een nacht er in hield tot iemand hem vond. Maar zo een overstroming voorkwam.

VVIA zijn vandaag geen tien, maar vier kleine negertjes...

- Robert Clemens - dank om de financiën in het oog te houden
- Peter Van den Bossche - dank voor je engagement voor het tijdschrift en het opmaken van de facturen.
- Luc Verbeeck

En mensen die wanneer nodig hand en spandiensten verlenen.

Zoals het West-Vlaamse team dat in soms ijzige omstandigheden werkte voor de redding van de bibliotheek van het Ministerie van Openbare Werken

- Elke Declercq
 - Martijn Vandenbroucke
 - Pieter en Patrick Gurdebeke
- en Geert Eggermont (die er vandaag niet kon bij zijn)

Wie doet wat ? Een 'raad van bestuur' van vier is te weinig- en hier een speciale dank voor Robert, die ondanks alles wat hij doormaakte op een schitterende wijze de financiën beheert.

Kandidaten welkom, maar we kunnen hen net zoals Churchill tijdens de Battle of Britain enkel *blood, sweat and tears* beloven

De maatschappij van vandaag is anders dan in 1978 toen VVIA het leven zag.

De pioniers van toen zijn intussen ook vier decennia ouder, of zijn er niet meer.

We moeten ons aanpassen, *maar niet ons wegsteken achter de regeltjes.*

We zijn geen (semi)ambtenaren en mogen dat ook niet worden.

Geen acties enkel voeren van nine to five.

Hoe moeten we het dan verder doen ?

Daarvoor heb ik geen onmiddellijke oplossing, maar daarvoor moeten we dit jaar de discussie voeren, met mekaar in debat gaan. Met leden en ook met andere betrokkenen en geïnteresseerden.

Hoe organiseren we ons ?

Hoe presenteren we ons ?

De uitdagingen zijn groot.

Zoals uit verschillende uitlatingen blijkt, en het bezoek van de minister aan de kolenwasserij van Beringen, zal de rol van de burgermaatschappij meer en sterker gaan doorwegen in het erfgoedbeleid.

Een paar dingen die we (zouden) kunnen doen

- Kunnen we een systematische **nota opstellen over de noden, verwachtingen en ideeën** die binnen onze sector leven, en hoe het industrieel en technisch erfgoed een bijdrage kan leveren tot de Vlaamse identiteit. Ik maakte daarover indertijd reeds een ontwerp van op, en gaf het aan Luc tijdens de treinreis naar het European Cultural Heritage Forum in Parijs met de vraag om er op te reageren - zonder respons.
De discussie is nu opengetrokken, en ik zou met een aantal personen daar over concreet rond de tafel zitten om een goede en gemotiveerde tekst samen te redigeren. Samen-werken...
- Het achteraf moeten reageren, *post factum* actie voeren, als een pand of collectie op het punt staat om te verdwijnen is frustrerend. Voor alle partijen.
Kunnen we niet **pro-actief met vrijwilligers** (en in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed) samenwerken rond een aantal prioritaire thema's op het vlak van industrieel erfgoed. Welke thema's en welke types van industrieel erfgoed zijn nu nog onderbelicht en

onder-beschermd. Welke hiaten zitten er bij vergeten klein industrieel erfgoed en het erfgoed van KMO's, bedrijvigheden en elementen die typerend zijn voor de Vlaamse identiteit.

Kunnen we met vrijwilligers lijsten opstellen en binnen die lijsten prioriteiten stellen ?

Ik wil gewoon even verwijzen naar het feit dat onze Waalse zustercollega, de PIWB, zopas van de Waalse overheid de opdracht kreeg om een lijst samen te stellen van het bedreigd industrieel erfgoed in het Waalse Gewest. Kunnen wij dat ook ?

- Vlaanderen heeft een aantal belangrijke industriële sites en relictten waarmee we ook Europees kunnen uitpakken. Welke zijn dat, en hoe profileren we die ? Tijdens het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed hadden we het met enkele Europese ambtenaren over de kerncentrale en de Atoomwijk in Mol, aan de basis van Euratom als aanzet van de Europese Gemeenschappen. VVIA heeft goede Europese contacten, o.m. via Europa Nostra en EFAITH. Zelf zetelde ik in 2018 in het 'stakeholders committee', de begeleidingsgroep van de Europese Commissie van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. Eind juni gaat in Zuid-West-Vlaanderen, in de Vlasvallei, het Europees weekend voor industrieel erfgoed door. En het is jammer dat de steenkoolmijn van Beringen niet opgenomen werd in de (overigens afgeketste) aanvraag tot erkenning als UNESCO werelderfgoed.
- Het industrieel erfgoed houdt een reeks specifieke conservatie- en restauratieproblemen in, door de aard van materialen en schaal. Kunnen we vanuit VVIA in de loop van volgende jaren de discussie aangaan op welke vlakken we inzake onderzoek van behoud, beheer, conservatie en restauratie projecten kunnen opgezet die ook economische gevolgen resultaten kunnen opleveren, bv in samenwerking met instellingen als WTCB, VLAIO, e.d.m. en in het kader van de EU kaderprogramma's voor Research. Het samenbrengen van verschillende betrokkenen en potentiële partners in een studiedag zou een taak van VVIA kunnen zijn.
- In andere landen ontwikkelt industrieel (erfgoed)toerisme zich sterk. Catalonië - waar veel van onze politici een voorbeeld aan nemen - is fier op zijn industrieel erfgoed en heeft sinds 2006 de XATIC, de Xarxa de Turisme Industrial de Catalunya. In Portugal wordt een 'Rede Nacional de Turismo Industrial' opgericht. In Vlaanderen lijkt men er nog geen oog of oor naar te hebben. Opmerkelijk, want de kansen en mogelijkheden zijn legio om aan onze recente geschiedenis en identiteit een ander imago te geven als dat van 'het Arme Vlaanderen'. Maar natuurlijk om het industrieel erfgoed ook toeristisch te ontsluiten moeten we het eerst zelf koesteren, bewaren, verzorgen, interpreteren. Het verhaal van het moderne Vlaanderen vertellen.
- En natuurlijk nog zoveel andere vragen, bemerkingen, suggesties,... *Jullie voorstellen en ideeën zijn welkom*

Kortom: ideeën ontwikkelen, lanceren, verdedigen.

Voorstellen doen.

Praktisch uit de hoek komen

Niet lullen dus, maar de koe of de stier bij de horens vatten.

Wat kunnen we doen, en hoe kunnen we vanuit de vrijwilligerswereld, zonder centen, inspelen op de noden, uitdagingen en kansen van ons industrieel erfgoed

En ook de vraag stellen of er nog plaats is voor een vereniging als VVIA in een maatschappij, waarin overheden er alles op alles op zetten om vrijwilligerswerking te vervangen door professionalisme en semi-professionalisme. Door wat onze Engelse collegae met a stiff lip de GONGO's en de QUANGO's noemen, de 'Government Organised Non Governmental Organisations en de Quasi Autonomous NGO's

Nieujaarsdrink 25.01.2020
NIEUWJAARSLEZING

Het is aan ons - aan jullie - om die vragen in 2020 te beantwoorden.
Steek de handen uit de mouwen, rol de mouwen op.
Draag je steentje bij aan de acties en activiteiten, aan de uitbouw van VVIA in dit nieuwe
decennium

Ad multos gloriosque annos

Adriaan Linters,
voorzitter VVIA
25.01.2020